

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Política antifrau de la Universitat de Barcelona

Aprovada per acord del Consell de Govern de data 1 de desembre de 2021
Modificada per acord del Consell de Govern de data 11 d'octubre de 2023

POLÍTICA ANTIFRAU DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA¹

Aprovada per acord del Consell de Govern de data 1 de desembre de 2021
Modificada per acord del Consell de Govern de data 11 d'octubre de 2023

TEXT CONSOLIDAT

PREÀMBUL	3
A. DEFINICIÓ, ABAST I OBJECTIUS DE LA POLÍTICA ANTIFRAU	3
Definicions	4
B. MESURES PREVENTIVES	5
Formació i sensibilització del personal.....	5
Declaració d'adjudicatari de contractes d'obres, serveis i subministraments, i de receptors d'ajuts i subvencions	5
Regals i obsequis	6
Sistemes de gestió i control interns	6
C. MESURES DE DETECCIÓ	7
Indicadors de frau.....	7
Mecanismes de notificació i denúncia	7
D. INVESTIGACIÓ, CORRECCIÓ I ACTUACIÓ JUDICIAL	8
Recuperació d'importos percebuts indegudament i acció penal	8
Seguiment.....	8
Mecanismes de notificació.....	8
E. COMISSIÓ ANTIFRAU	9
F. REVISIÓ DE LA POLÍTICA ANTIFRAU.....	10

¹ En les denominacions de càrrecs i professions que s'esmenten en aquesta normativa es fa un ús no marcat del masculí genèric, que fa referència a qualsevol persona.

PREÀMBUL

D'acord amb les exigències de la Unió Europea, la Universitat de Barcelona es compromet a mantenir un alt nivell de qualitat jurídica, ètica i moral, i adoptar els principis d'integritat, imparcialitat i honestedat. La intenció de la Universitat és demostrar que s'oposa al frau i la corrupció en l'exercici de les seves funcions, i espera que tots els seus membres assumeixin aquest compromís.

L'objectiu d'aquesta política és promoure una cultura que exerceixi un efecte dissuasiu sobre qualsevol tipus d'activitat fraudulenta i que en faci possible la prevenció i detecció, així com desenvolupar procediments que facilitin la investigació del frau i els delictes relacionats, i assegurar que aquests casos s'aborden adequadament i en el moment oportú.

Arran de l'aprovació de la Llei 2/2023, de 20 de febrer, reguladora de la protecció de les persones que informin sobre infraccions normatives i de lluita contra la corrupció, el Consell de Govern, reunit en data 11 d'octubre de 2023, ha aprovat el Reglament relatiu al sistema intern d'informació de la Universitat de Barcelona per a la protecció de les persones que tenen la consideració d'informants en l'àmbit de la Llei 2/2023 (en endavant, Reglament relatiu al sistema intern d'informació), que estableix que la Comissió Antifrau és l'òrgan responsable del sistema intern d'informació a la Universitat.

És per aquest motiu que s'ha vist la necessitat d'introduir algunes modificacions en la normativa de la política antifrau de la UB, per tal d'adequar la regulació de la Comissió Antifrau al que estableix el Reglament esmentat.

A. DEFINICIÓ, ABAST I OBJECTIUS DE LA POLÍTICA ANTIFRAU

L'expressió *política antifrau* es refereix a les mesures de prevenció, detecció, correcció i persecució del frau, la corrupció i el conflicte d'interessos en una empresa o institució.

La política antifrau inclou el compliment dels requisits legals antifrau i anticorrupció. S'espera que tots els empleats i membres dels òrgans de govern actuïn amb integritat en l'exercici de les seves funcions, i que garanteixin l'ús adequat dels recursos de la Universitat per prevenir el frau i la corrupció i per promoure activament una cultura de lluita contra el frau entre tots els empleats, clients, col·laboradors externs, contractistes, proveïdors de béns i serveis, entitats vinculades i altres parts.

La Universitat de Barcelona aplica una política de tolerància zero davant del frau i la corrupció.

Qualsevol cas de frau, presumpció de frau o intent de frau, pràctica corrupta o pràctica col·lusòria ha de ser objecte d'una investigació exhaustiva i s'ha de tractar adequadament. Amb aquesta finalitat, la Universitat:

- a) Ha d'assegurar un bon model de governança i comportament ètic.
- b) Ha d'oferir formació i comunicació adequada sobre el frau i la corrupció.
- c) Ha d'implementar, mantenir i revisar sistemes i procediments de prevenció del frau, així com controls efectius i eficaços.
- d) S'ha d'assegurar que es fan investigacions diligents en cas de denúncia de frau.
- e) Ha d'adoptar mesures disciplinàries i, quan correspongui, accions legals en l'àmbit penal, en cas de frau.
- f) Ha de crear la Comissió Antifrau, amb les funcions de prevenció, detecció i correcció del frau.

La política antifrau inclou mesures preventives, de detecció, d'investigació i de correcció de les conductes de frau.

Definicions

Irregularitat. Qualsevol infracció d'una disposició del dret comunitari o nacional relativa a un acte o omissió per part d'un operador econòmic que tingui o tindria l'efecte de perjudicar el pressupost de la Universitat, ja sigui reduint o suprimint els ingressos procedents dels recursos propis rebuts directament en nom de la UB o amb una despesa indeguda.²

Risc d'irregularitat. Possibilitat que es produeixi qualsevol pràctica negligent, per acció o omissió, contrària a la norma legal o reglamentària, que tingui com a efecte un perjudici en el pressupost de la Universitat de Barcelona.

Frau. Qualsevol acció intencionada o omissió relacionada amb les accions següents:³

- a) Usar o presentar declaracions o documents falsos, inexactes o incomplets que tinguin l'efecte de rebre o retenir indegudament fons o béns procedents del pressupost de despeses de la Universitat o reduir il·legalment els recursos del pressupost d'ingressos de la Universitat.
- b) Incomplir l'obligació expressa de comunicar informació que tingui el mateix efecte que es descriu en el punt a.
- c) Desviar els fons procedents del pressupost de despeses de la Universitat per a finalitats diferents d'aquelles per a les quals es van concedir, o utilitzar indegudament un benefici obtingut legalment, amb el mateix efecte que es descriu en el punt a.

Risc de frau. Possibilitat que es produeixi qualsevol acció o omissió intencionada, contrària a la norma legal o reglamentària, que tingui com a efecte un perjudici en el pressupost per a la Universitat de Barcelona.

Corrupció. Execució de transaccions voluntàries i il·legals entre dues parts (l'interessat o subornador i el seu client o subornat) amb un efecte perjudicial sobre un tercer (pot ser l'Administració o la llei), quan l'agent corrupte busca, en general, un benefici econòmic.

Risc de corrupció. Possibilitat que un servidor públic (un càrrec electe o de designació política o bé un empleat públic) abusi de la seva posició institucional en benefici privat. Aquest benefici pot ser:

- a) Directe (per al servidor públic) o indirecte (per a qualsevol persona, física o jurídica, relacionada amb el servidor públic).
- b) Present (benefici obtingut ara) o futur (promesa o expectativa de benefici).
- c) Pecuniari o de qualsevol altra naturalesa (promoció professional, informació privilegiada, etc.).

Conflicte d'interessos. Situació en què es troba un treballador quan ha d'exercir el seu judici o discerniment professional per a la Universitat —o en nom de la Universitat—, la qual legítimament confia en el seu judici, i té un interès particular que podria interferir en l'exercici de la seva responsabilitat professional.

Delictes:

- a) Prevaricació dels funcionaris públics i altres conductes injustes (emetre una decisió arbitrària en una qüestió administrativa, coneixent la injustícia).
- b) Omissió del deure de perseguir els delictes.

² Article 1 del Reglament 2988/95 del Consell, de 18 de desembre de 1995, relatiu a la protecció dels interessos financers de les comunitats europees.

³ Article 3 de la Directiva (UE) 2017/1371 del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de juliol de 2017, sobre la lluita contra el frau que afecta els interessos financers de la Unió a través del dret penal.

- c) Infidelitat en la custòdia de documents i violació de secrets.
- d) Suborn en benefici propi o d'un tercer (rebre o sol·licitar, per a un mateix o per a una persona interposada, un regal, favor o remuneració de qualsevol tipus; acceptar l'oferta o la promesa per executar, en l'exercici del seu càrrec, un acte contrari als deures inherents a aquest càrrec, o no executar o endarrerir injustificadament allò que s'ha de dur a terme).
- e) Tràfic d'influències (influir en un funcionari o autoritat pública, aprofitant-se de les facultats que li atorga el càrrec o de qualsevol altra situació derivada de la seva relació personal o jeràrquica amb ell o amb un altre funcionari o autoritat).
- f) Malversació (una autoritat o funcionari públic, sostreure o deixar que una tercera persona sostregui diners o efectes públics que té a càrrec seu per raó de les seves funcions, i destinar-los a usos aliens a la funció pública o donar-los una aplicació privada).
- g) Exacció il·legal (exigir el pagament d'impostos no autoritzats degudament, o drets superiors als propis de les seves funcions per part d'una autoritat o funcionari públic).
- h) Negociacions i activitats prohibides als funcionaris públics i abusos en l'exercici de les seves funcions.
- i) Apropiació indeguda.
- j) Administració deslleial.

B. MESURES PREVENTIVES

Formació i sensibilització del personal

S'ha d'oferir a tot el personal formació continuada, tant teòrica com pràctica, en matèria de frau, per augmentar el nivell de consciència sobre la cultura antifrau i ajudar a identificar presumptes casos de frau.

S'han de dur a terme accions de sensibilització entre el personal davant el risc de frau. Aquestes accions s'han de comunicar pels canals oficials, però també per canals menys oficials (com ara butlletins informatius, cartells o intranets), o s'han d'introduir en l'agenda de les reunions oficials.

Declaració de conflicte d'interessos del personal

Els expedients de despesa d'un import superior a quinze mil euros (procediment de subvencions) més IVA (en cas de procediment de contractació) han d'incloure una declaració d'absència de conflicte d'interessos, en matèria de contractació pública i subvencions, dels treballadors responsables d'informar sobre les propostes (membres de la mesa de contractació i tècnic que elabora l'informe) i de resoldre les adjudicacions.

Qualsevol situació de conflicte d'interessos aparent, potencial o real s'ha de comunicar al rector.

Declaració d'adjudicataris de contractes d'obres, serveis i subministraments, i de receptors d'ajuts i subvencions

Els adjudicataris de contractes no menors i d'ajuts i subvencions d'un import superior a quinze mil euros han de presentar una declaració responsable del compliment de les lleis anticorrupció i del compromís d'assumir com a pròpia la política antifrau de la Universitat.

S'estableix un model d'aquesta declaració en l'annex.

Regals i obsequis

Queda prohibit oferir, prometre, prestar, donar, autoritzar o acceptar qualsevol regal, obsequi o atenció que no es consideri una mostra de cortesia o atenció protocol·lària habitual a: 1. qualsevol funcionari o empleat, i 2. qualsevol persona física o jurídica (pública o privada), que tingui la finalitat d'influir indegudament en la seva decisió, obtenir o mantenir un negoci, o obtenir qualsevol altre avantatge. Aquesta prohibició s'aplica independentment de si el pagament és per facilitar, agilitzar o accelerar procediments.

No es considera irregular acceptar:

- a) Regals que no superin el valor de seixanta euros. No es poden acumular regals de la mateixa persona física o jurídica quan la suma del valor superi els cent vuitanta euros en el període d'un any.
- b) Regals oficials o protocol·laris que s'intercanviïn o rebin en l'exercici de càrrecs o missions institucionals, així com l'atenció emmarcada en esdeveniments públics o promocionals.
- c) El cobriment de despeses de manteniment, allotjament i atencions derivades de la participació en un acte públic o visita oficial per raó del càrrec que s'ocupa, o per la participació o presència en presentacions, congressos, seminaris o actes similars de caràcter científic, tècnic o cultural.
- d) Articles de propaganda o publicitat d'un valor inferior a l'indicat en l'apartat a, així com invitacions a esdeveniments de contingut cultural o a espectacles públics per raó del càrrec que s'ocupa o la funció que es desenvolupa.

En el cas que un empleat o membre dels òrgans de govern rebí un regal no regular d'acord amb els criteris exposats, l'ha de retornar a la persona que l'hagi enviat; si això no és possible, l'ha de lliurar a una entitat sense ànim de lucre o s'ha de sortejar entre el personal de la Universitat.

Cap empleat o membre dels òrgans de govern no es pot beneficiar de descomptes o condicions avantatjoses que excedeixin les condicions generals que s'apliquen per conveni al personal de la Universitat.

Sistemes de gestió i control interns

Els sistemes de gestió i control de la Universitat han de comprendre, com a mínim:

- a) Unes bases d'execució del pressupost, aprovades anualment pel Consell de Govern i el Consell Social i revisades també anualment.
- b) Una separació correcta de funcions:
 - amb la introducció d'assentaments comptables de compromís i obligació, amb l'autorització posterior d'una persona diferent de la responsable del crèdit;
 - amb dues signatures per a la mateixa funció pel que fa a les sortides de fons de tresoreria, de persones diferents de les que fan la funció comptable indicades en el punt a;
 - amb una oficina de contractació diferenciada i independent dels òrgans promotors o gestors dels contractes, i
 - amb una oficina de coordinació, suport i seguiment diferenciada i independent dels òrgans promotors o gestors de subvencions.
- c) Un control intern de primer nivell (òrgans gestors centralitzats i descentralitzats):
 - amb procediments escrits,

- formularis, i
 - llistes de control.
- d) Uns controls interns de segon nivell:
- per mitjà de controls previs i a posteriors de l'Oficina de Control Intern, dirigida per un membre del cos d'interventors (autonòmic, local o estatal), i
 - mitjançant una auditoria de periodicitat anual.
- e) Un sistema informàtic de control comptable intern que permeti que s'informi de totes les transaccions, que han de quedar reflectides adequadament, amb precisió i amb un detall raonable, en els llibres i registres comptables. Els gestors econòmics han de vetllar perquè aquest sistema informàtic no contingui registres o declaracions falses o enganyoses, com ara una despesa per regals o atencions introduïda com a ítem diferent de la seva naturalesa, i mantingui documentació precisa, adequada i raonablement detallada per donar suport a totes les transaccions, a més de conservar els documents d'acord amb la política de gestió documental.
- f) L'avaluació continuada del risc de frau, per àmbits d'actuació, a càrrec de la Comissió Antifrau de la Universitat de Barcelona, així com les pautes d'orientació per detectar i pal·liar els riscos de frau i corrupció.

C. MESURES DE DETECCIÓ

Indicadors de frau

Són indicadors que adverteixen que pot ser que s'estigui duent a terme una activitat fraudulenta, per a la qual es requereix una reacció immediata que permeti comprovar si cal emprendre alguna acció.

Hi ha publicacions d'organismes diversos, com ara l'Oficina Europea de Lluita contra el Fraude (OLAF), que s'han de llegir atentament i el contingut de les quals s'ha de divulgar a tot el personal que estigui en condicions de detectar aquest comportament.

Mecanismes de notificació i denúncia

Aquest mecanisme facilita la notificació tant del presumpte frau com de debilitats en el control que puguin augmentar la vulnerabilitat de la Universitat al frau.

S'ha de garantir que el personal:

- a) Està format i informat per entendre en quines situacions ha de comunicar un presumpte comportament fraudulent.
- b) Rebrà resposta a la denúncia de les sospites que tingui.
- c) Fa les notificacions de manera confidencial, i la Universitat no tolerarà cap tipus de represàlia contra el personal que comuniqui les sospites que tingui.

Les comunicacions s'han de presentar davant la Bústia d'alertadors i antifrau, d'acord amb el que estableix l'article 9 del Reglament relatiu al sistema intern d'informació.

La Universitat ha de protegir l'informador amb les mesures següents:

- Mesures per garantir la confidencialitat: s'han d'ometre les dades relatives a la identitat del denunciant en totes les comunicacions, actuacions, sol·licituds de documentació i informes que es derivin de la denúncia.
- Mesures per garantir que no hi haurà repressió de cap tipus:
 1. Laborals, com ara acomiadaments, degradació o canvis.
 2. Personals, com ara danys en la reputació o econòmics.
 3. Contractuals, com ara la resolució anticipada o cancel·lació del contracte.
 4. Administratives, com ara la cancel·lació d'un permís o autorització.
 5. Mèdiques, com ara derivacions mèdiques o psiquiàtriques.
- Mesures de suport:
 1. Informació i assessorament independents de caràcter general.
 2. Assistència efectiva de les autoritats competents contra represàlies.
 3. Assistència jurídica en procediments penals i civils.
 4. Assistència i suport econòmic al denunciant, inclòs el suport psicològic.

Tot això, sense perjudici de totes les mesures que es regulen en el capítol IV, «Mesures de protecció», del Reglament relatiu al sistema intern d'informació.

D. INVESTIGACIÓ, CORRECCIÓ I ACTUACIÓ JUDICIAL

Recuperació d'importos percebuts indegudament i acció penal

La Universitat ha de procurar recuperar les quantitats que hagin rebut indegudament de manera fraudulenta els beneficiaris d'ajuts i adjudicataris de contractes. Aquests processos també han de ser clars en els casos en què s'han de seguir procediments civils o penals.

Seguiment

Davant un cas de frau o sospita fundada, se suspenen els procediments i es notifica a la Comissió Antifrau o al Ministeri Fiscal, perquè l'investiguin.

Conclusa la investigació, s'ha de revisar qualsevol procés, procediment o control relacionat amb un frau potencial o provat, revisió que ha de donar lloc a conclusions clares sobre les debilitats identificades, amb accions clares, identificant responsables i amb terminis rigorosos. Això s'ha de tenir en compte en l'autoavaluació periòdica.

S'ha de garantir l'aplicació de la llei i la plena cooperació amb les autoritats responsables de la investigació i les autoritats judicials, en particular pel que fa al manteniment dels arxius en un lloc segur i les garanties del trasllat d'aquests arxius en cas de canvis de personal.

Mecanismes de notificació

Els casos de frau identificats per la Comissió Antifrau, així com la resta de situacions que regula l'article 2 del Reglament relatiu al sistema intern d'informació, s'han d'eleva als òrgans competents de

la Universitat de Barcelona o òrgans externs competents, d'acord amb el que disposa l'article 14 del Reglament.

E. COMISSIÓ ANTIFRAU

Es crea un òrgan tècnic, independent, que assumeix com a funció específica prevenir, detectar i corregir el frau en tots els processos dels quals la Universitat és responsable. Així mateix, si escau, ha de proposar que s'adoptin mesures cautelars i correctores.

En aplicació del que estableix l'article 5 del Reglament relatiu al sistema intern d'informació, aquesta Comissió té també com a funció constituir-se com a òrgan responsable del sistema intern d'informació de la Universitat de Barcelona. D'acord amb el que disposen l'article 8.2 de la Llei 2/2023 i l'article 5.3 del Reglament, la Comissió Antifrau, com a òrgan col·legiat, ha de delegar en un dels seus membres les facultats de gestió i admissió del sistema intern d'informació.

La Comissió està formada pel secretari general (o qui delegui), que la presideix; el president del Consell Social (o qui delegui); el gerent, i el director de l'Oficina de Control Intern. Hi poden assistir, quan se'ls hi convidi, el director dels Serveis Jurídics i Convenis, el director de l'Àrea d'Organització i Recursos Humans, el director de l'Àrea de Finances, i qualsevol altre membre de la Universitat que pugui aportar informació.

D'acord amb l'article 23 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, els membres de la Comissió s'han d'abstenir d'intervenir en el procediment i comunicar-ho al rector:

- a) Quan tinguin un interès personal en el cas en qüestió.
- b) Quan tinguin un vincle de parentiu de consanguinitat fins al quart grau o d'afinitat fins al segon grau amb qualsevol dels interessats.
- c) Quan tinguin una amistat íntima o enemistat manifesta amb qualsevol dels interessats.
- d) Quan hagin intervingut com a pèrits o com a testimonis en el procediment en qüestió.
- e) Quan tinguin o hagin tingut, en els últims dos anys, una relació de servei amb una persona física o jurídica interessada directament en la matèria.

Qualsevol interessat pot exercir la recusació en qualsevol moment del procediment, d'acord amb l'article 24 de la Llei 40/2015.

Són funcions de la Comissió Antifrau totes les que s'assenyalen en l'article 5 del Reglament relatiu al sistema intern d'informació, així com les següents:

- a) Elaborar el mapa de riscos de frau de la Universitat, que s'ha de revisar anualment, i una memòria anual. Aquesta memòria s'ha de trametre al Consell de Govern per primera vegada, com a màxim, en el termini d'un any des que s'aprova aquest document de política antifrau.
- b) Impulsar campanyes de formació i sensibilització sobre les conseqüències del frau.
- c) Fer una autoavaluació anual del risc de frau.
- d) Proposar als òrgans de govern de la Universitat les mesures que s'indiquin arran del resultat de l'autoavaluació anual.
- e) Tramitar els procediments d'investigació de frau, a instància de denúncia o d'ofici, en cas de sospita de frau.

Els procediments d'investigació s'han de tramitar d'acord amb el que estableix el capítol III del Reglament relatiu al sistema intern d'informació de la Universitat de Barcelona.

F. REVISIÓ DE LA POLÍTICA ANTIFRAU

Aquest document l'ha de revisar, com a mínim, cada dos anys la Comissió Antifrau, la qual ha de proposar les modificacions que estimi oportunes.

ANNEX. MODEL DE DECLARACIÓ SOBRE LA POLÍTICA ANTIFRAU

Aquest model és aplicable als adjudicataris de contractes no menors i d'ajuts i subvencions d'import superior a quinze mil euros.

[Denominació del contracte o de l'ajut]

[Nom i cognoms], [càrrec], representant de la persona adjudicatària del contracte o de l'ajut esmentat, sota la meua responsabilitat,

DECLARO: 1. Que he rebut, llegit i entès el document de política antifrau de la Universitat de Barcelona.

2. Que em comprometo a comportar-me d'acord amb els principis, les conductes i les normes de política antifrau de la Universitat de Barcelona, la qual hem de complir tant jo com la persona que represento.

3. Que, en els últims dotze mesos, ni jo ni la persona que represento no hem incomplert la política antifrau de la Universitat de Barcelona, ni soc conscient de cap incompliment, dins del meu àmbit de responsabilitat, llevat de les sospites que ja hagi comunicat a la Universitat prèviament, si n'hi ha hagut.

[Lloc, data]

[Rúbrica]

[Nom i cognoms]

[Càrrec]

[Empresa, si escau]